

OBSAH

1.	ÚVOD	9
2.	K UŽITÝM POJMŮM	12
3.	POHYB A POHYBOVÁ AKTIVITA V ŽIVOTĚ DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	16
3.1.	POHYB A VÝVOJ OSOBNOSTI DÍTĚTE	16
3.2.	POHYBOVÁ AKTIVITA VE VZTAHU KE ZDRAVÍ	17
3.3.	POTŘEBA POHYBU PŘEDŠKOLNÍHO DÍTĚTE	20
4.	MATEŘSKÁ ŠKOLA VE VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍM SYSTÉMU	23
4.1.	ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA SOUČASNÝCH VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ V MATEŘSKÉ ŠKOLE	23
4.2.	PRAXE SOUČASNÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY A NĚKTERÉ JEJÍ PROBLÉMY	31
5.	TĚLESNÁ VÝCHOVA V MATEŘSKÉ ŠKOLE	34
5.1.	TĚLESNÁ VÝCHOVA V PROGRAMU VÝCHOVNÉ PRÁCE DO ROKU 1989	34

5.1.1.	REALIZACE TĚLESNÉ VÝCHOVY V MATEŘSKÉ ŠKOLE NA ZÁKLADĚ PROGRAMU VÝCHOVNÉ PRÁCE	35
5.2.	VÝZKUM ZMĚN DIDAKTICKÉHO PROCESU V TĚLESNÉ VÝCHOVĚ V SOUČASNÉ MATEŘSKÉ ŠKOLE	38
5.2.1.	NÁZORY NA PŘEDPOKLADY A NEDOSTATKY UČITELEK V TĚLESNÉ VÝCHOVĚ PO NÁSTUPU DO PRAXE	40
5.2.2.	TĚLESNÁ VÝCHOVA V REŽIMU DNE V MATEŘSKÉ ŠKOLE ...	42
5.2.3.	VYUČOVACÍ ČINNOSTI UČITELEK V MATEŘSKÉ ŠKOLE	45
5.3.	ZÁVĚRY KAPITOLY	52
6.	VÝCHODISKA TRANSFORMACE TĚLESNÉ VÝCHOVY V MATEŘSKÉ ŠKOLE	54
6.1.	CÍLE V TĚLESNÉ VÝCHOVĚ	55
6.1.1.	STANOVENÉ CÍLE VE VZTAHU K DĚTEM PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	58
6.1.2.	VYTVÁŘENÍ POHYBOVÝCH DOVEDNOSTÍ	59
	Problematika držení těla	61
6.1.3.	TĚLESNÁ ZDATNOST	67
	Otázky svalové síly a pohyblivosti u předškolních dětí	70
	Otázky aerobní zdatnosti u předškolních dětí	72
6.1.4.	VLIV TĚLESNÉ VÝCHOVY V OBLASTI KOGNITIVNÍ A V OBLASTI CITOVÉ	86
	Náměty vyučovacích strategií s pozitivním efektem v didaktické interakci a aktivitě dítěte	88
	K otázkám kázně v procesu tělesné výchovy předškolních dětí	93
6.1.5.	SOUHRN VÝSLEDKŮ VÝZKUMŮ K STANOVENÝM CÍLŮM ...	95
	K cílům v oblasti vytváření pohybových dovedností	95
	K cílům v oblasti zdatnosti	95
	K cílům v oblasti kognitivní a afektivní	96
6.2.	OBSAH TĚLESNÉ VÝCHOVY A JEHO VZTAH K CÍLŮM	97
6.2.1.	STRUKTURA OBSAHU TĚLESNÉ VÝCHOVY V MATEŘSKÉ ŠKOLE	99
6.2.2.	SOUHRN K STRUKTUŘE OBSAHU TĚLESNÉ VÝCHOVY V MATEŘSKÉ ŠKOLE	105
6.3.	VÝSLEDKY VÝCHOVNÉ PRÁCE - KOMPETENCE DÍTĚTE ...	106
7.	NÁVRH KURIKULA TĚLESNÉ VÝCHOVY V MATEŘSKÉ ŠKOLE	111
7.1.	CÍL TĚLESNÉ VÝCHOVY V MATEŘSKÉ ŠKOLE	111
7.2.	OBSAH TĚLESNÉ VÝCHOVY V MATEŘSKÉ ŠKOLE	112
7.3.	CÍLOVÉ VÝSTUPY - KOMPETENCE DĚTÍ	113
7.4.	ZÁVĚRY KAPITOLY	115

8.	ZÁVĚRY PRÁCE	117
9.	SEZNAM CITOVANÉ LITERATURY	119
10.	PŘÍLOHY:	129
11.	SUMMARY	134
12.	VĚCNÝ REJSTRÍK	136

1. ÚVOD

Vzdělání a výchova v době přelomu století se setkává s krizí a postmoderním zpochybňováním vědy i společně s její výchovnou rolí. Požadavek individuální zdatnosti (PALOUS, 1990) a změta v kolektivním pojetí a realizaci výchovy, kde vyhledáváme se stále pojetí výchovy jako „selhávání se“, kdy selhávají z důvodu umělosti člověku sice se sám sebou (PEŠKOVÁ, 1996; NIČHALIK, 1996).

Na druhé straně stojí výchova a vzdělávání před problémy globálních přeměn způsobených internacionalizací ekonomiky, výměnou tempa vědeckotechnického pokroku, změnou v lidském životě a v organizaci práce s nutností vhodně adaptace lidí na tyto změny.

V rámci Evropské unie jsou připravovány širší systémy a profesionální růst obyvatel Evropy jako cílem i prostředkem pro osídlení místa Evropy v budoucím světě (WHITE PAPER ON EDUCATION AND TRAINING, 1995). Probíhající přeměny svého vzdělávání a výchovy směřují k tomu, aby propojily. Utváří se základní legislativní rámec pro vzdělávání, který by měl odpovídat vývoji společnosti, představovat a potřeby občanů i právních a ekonomických podmínek.

Návrh zákona o „výchovném a vzdělávacím působení na děti podle jejich schopností a zájmů“ od předškolního věku do dospělosti předložilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále jen MŠMT). Aby se „současná rigidní soustava škol mohla přeměnit ve flexibilní...“ zákon operuje se systémem vzdělávacích integrovaných